

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija
pregled aktivnosti za period
28. oktobar - 3. novembar 2017. godine

Bilten broj 44/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	3
Šta treba raditi da se poprave uslovi poslovanja	3
Dostupno više podataka o radu Agencije za borbu protiv korupcije	3
Ministarstvo i Pregovarački tim bez odgovora na 179 pitanja	4
Inicijative	6
Unaprediti nacrt izmena Zakona o javnim agencijama	6
Saopštenja	8
Ministarstvo finansija i Vlada ponovo krše Zakon o budžetskom sistemu	8
Komisija naložila uklanjanje štetnog uslova	8
Antikorupcijsko savetovalište ALAC	10
Transport novca za Poštu	10
Vodovod	10
Mediji	11
Izostalo uzbunjivanje za visoku korupciju	11

Aktivnosti

U protekloj nedelji, pored redovnih aktivnosti na projektima koje sprovodimo, prisustvovali smo sastanku u okviru koalicije prEUgovor, koji je bio dominantno posvećen razmatranju efekata predavljanja šestomesečnog Alarm izveštaja o stanju i napretku u okviru poglavlja 23 i 24 evropskih integracija i planovima za aktivnosti koalicije u kontekstu očekivanog novog izveštaja Evropske komisije i predstojeće revizije akcionih planova za ova poglavlja.

Predstavnici TS imali su radni sastanak sa predstavnicama organizacije inTER, u vezi sa mogućnom saradnjom u oblasti javno-privatnih partnerstava.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić prisustvovao je sastanku sa predstavnicima OEBS i SKGO u vezi sa izradom etičkih kodeksa za funkcionere organa lokalne samouprave i zaposlene u jedinicama lokalne samouprave.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) imalo je 22 nova slučaja tokom prošle nedelje - devet na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, a 13 na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo devet komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova, vesti. Na sajt smo postavili 11 tekstova, dokumenata, analiza. U medijima je u prošloj nedelji objavljeno 36 vesti ili priloga o aktivnostima TS ili vesti u kojoj je citiran stav predstavnika naše organizacije.

Naš Bilten ove nedelje obeležava mali jubilej. Ovo je 100. broj koji u kontinuitetu, svakog vikenda, objavujemo od decembra 2015. godine.

Godišnji broj slučajeva podmičivanja u Srbiji: 347.000*
Broj krivičnih prijava za primanje i davanje mita: 220
Zakoni i obećanja nisu dovoljni

Transparency Serbia
@TransparencySer
Non-governmental and non-for profit voluntary organisation established with the aim of curbing corruption in Serbia
Belgrade
transparentnost.org.rs
Joined October 2011

Tweets 1,790 Following 2,432 Followers 6,960 Likes 939 Lists 0 Moments 1 Edit profile

Tweets Tweets & replies Media

You Retweeted
insajder @insajder.net · Oct 30
Transparentnost: Icmija delimično ponela nabavku usluga prevoz putnika u prigradskom saobraćaju
[insajder.net/post/10156214200000000](https://www.facebook.com/insajder.net/post/10156214200000000)

Your Tweet activity
Your Tweets earned 1,720 impressions over the last week
Oct 29 Nov 4
[View your top Tweets](#)

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Šta treba raditi da se poprave uslovi poslovanja

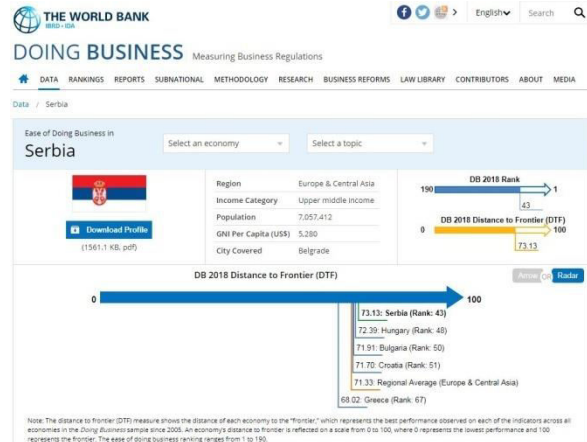
1. novembar 2017.

Predsednica i potpredsednica Vlade, kao i [mediji](#) u Srbiji su sa radošću prenosili vest da je Srbija napredovala u [rangiranju zemalja](#) koje svake godine vrši Svetska banka, a po raznim parametrima koji ukazuju koliko je lako započeti posao i obavljati neke od uobičajenih poslovnih aktivnosti (registracija, plaćanje poreza, izvršenje ugovora, dobijanje dozvola i priključaka itd.).

Najviše se govori o „skoku na listi“ (ove godine pomeranje za četiri mesta). Plasman na listi nije bez značaja – kao što dobro zvuči publici političara u Srbiji, tako je sasvim moguće da može da ostavi dobar utisak i na neke od potencijalnih investitora u svetu.

Kada se priča o imidžu stavi na stranu, suštinski je daleko bitnije ustanoviti da li ima stvarnog napretka u apsolutnim i merljivim vrednostima u odnosu na postavljene standarde. Ukupna ocena Srbije je porasla sa 72,87 (od mogućih 100) na 73,13 ove godine. Dakle, reč je o minimalnom napretku do koga može dovesti i „fino podešavanje“ propisa ili manji napredak prakse.

Međutim, pošto Srbija nije osvojila jednu četvrtinu mogućih poena, verovatno bi bilo najuputnije da se ovom prilikom govori o oblastima gde su rezultati najlošiji i gde je, shodno tome, moguće ostvariti najveći napredak u budućnosti.

Sudeći po rezultatima koje je objavila Svetska banka, najlošije stanje je u oblasti zaštite prava manjinskih vlasnika, rešavanja nesolventnosti i izvršenja poslovnih ugovora. U tim oblastima je osvojeno oko 60% mogućih poena ili manje (pri čemu treba uzeti u obzir da ove ocene nisu apsolutne već označavaju procenat od najbolje ocene/najboljeg stanja u pojedinoj oblasti).

Najzad, treba imati na umu, da na uspešnost poslovanja utiču i činioци koji u ovom istraživanju nisu eksplicitno pomenuti. U zemljama gde je država najznačajniji partner i mušterija privatnicima, poslovanje se nalazi u većoj zavisnosti od privatnih i političkih veza nego što je to u razvijenim ekonomijama.

Dostupno više podataka o radu Agencije za borbu protiv korupcije

29. oktobar 2017.

Posle početka rada nove direktorke Agencije za borbu protiv korupcije, primetan je jedan pozitivan pomak – objavljivanje više podataka o kontrolama koje Agencija sprovodi i o njihovom ishodu.

Deo podataka te vrste bio je objavljivan i ranije, npr. koje grupe funkcionera će biti uključene u redovnu kontrolu tačnosti i potpunosti izveštaja o imovini i prihodima, koliko je pokrenuto postupaka zbog kršenja zakona. Sada je, takođe, dostupna [lista](#) svih izvršenih ili tekućih vanrednih kontrola imovine i prihoda.

Vidljivo je, takođe, da Agencija brže [objavljuje podatke](#) u vezi sa slučajevima korupcije o kojima se piše u javnosti, na primer u vezi sa nedavno uhapšenom direktorkom Etnografskog muzeja, gde je Agencija ukazala na svoje prethodno postupanje. Podsećamo da je i ranijih godina Agencija u nekim od znamenitih slučajeva sumnje na korupciju i skrivanje imovine javnih funkcionera uradila veoma značajan posao, ali da o tome nije obavestavala javnost, sve dok se novinari nisu izborili da dođu do tih podataka na osnovu zahteva za pristup informacijama (npr. slučaj Siniše Malog).

Da nije reč o izolovanom postupanju, već o politici veće otvorenosti, može se naslutiti iz [intervjua](#) direktorke Agencije Majde Kršikape televiziji Al Džazira Balkans.

Bolje informisanje građana o kontrolnim aktivnostima Agencije će poboljšati reputaciju ovog nezavisnog državnog organa u javnosti, a sigurno će delovati preventivno i u odnosu na prekršioce koji dolaze iz političkog miljea, budući da je njima imidž pred biračima značajniji od drugih mogućih štetnih posledica (npr. opomene i sitne novčane kazne u prekršajnom postupku).

Ministarstvo i Pregovarački tim bez odgovora na 179 pitanja

28. oktobar 2017.

Grupa nevladinih organizacija koje prate evropske integracije u oblastima obuhvaćenim poglavlja 23 i 24 saopštila je da nije dobila niti jedan odgovor na 179 pitanja dostavljenih Pregovaračkom timu za pristupanje EU pre više od sedam meseci.

Na taj način je koalicija "prEUgovor" reagovala na saopštenje Ministarstva za evropske integracije i Pregovaračkog tima da toj grupi nevladinih organizacija "nikada nije odbijen razgovor ili odgovor na sva njihova pitanja".

PrEUgovor podseća da je Pregovaračkom timu 20. marta 2017. godine poslala spisak od 179 pitanja koja se odnose na podatke potrebne za ocenu efekata realizovanih aktivnosti iz akcionih planova za poglavlja koja se tiču pravosuđa, borbe protiv korupcije, ljudskih prava, slobode i bezbednosti. Pregovarački tim nije odgovorio ni na jedno od postavljenih pitanja, niti nas je uputio gde bismo konkretno koju informaciju mogle da nađemo. Tražene informacije nisu dostupne na stranicama nadležnih ministarstava, a zabrinjavajuće je što nisu dostupni čak ni podaci koji bi prema važećim propisima morali biti javni.

ALJAZEERA BALKANS
Vijesti ▼ Teme Mišljenja Programi ▼ Video Blog Interaktivno Vrijeme
POPULARNO: BiH Srbija Katarizacija Rat u Siriji
PODIJELI f t e
BALKAN 27. oktobar 2017.
Vanredna kontrola imovine za 13 političara u Srbiji
Agencija za borbu protiv korupcije u Srbiji ispituje imovinu bivšeg predsjednika Tomislava Nikolića i gradonačelnika Beograda Siniše Malog zbog informacija o njihovoj imovini koje su se pojavile u javnosti, a koje se razlikuju od onih koje su zvanično navele. Agencija nema rok do kada treba da završi vanrednu kontrolu. Osim njih dvojice, Agencija ispituje imovinu još srpskih 13 funkcionera.

Neke od njih prEUgovor nije dobio ni po Zakonu o pristupu informacijama od javnog značaja.

Preugovor je ta pitanja poslao nakon objavljivanja februarskog izveštaja o nedelotvornosti procesa evropskih integracija, nakon što je iz Pregovaračkog tima stigla primedba da nisu imali primedbu da daju odgovore na pitanja koja su razmatrana.

I ovog puta Ministarstvo i Pregovarački tim izražavaju spremnost da odgovore na pitanja, iako nisu odgovorili ni na jedno od 179 pitanja dostavljenih pre sedam meseci. I ova reakcija Ministarstva i Pregovaračkog tima stigla je nakon objavljivanja izveštaja prEUgovora u kome se kritikuje stanje u oblastima 23 i 24.

U saopštenju ove koalicije nevladinih organizacija, koju čine ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima, Autonomni ženski centar, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Centar za istraživačko novinarstvo Srbije, Centar za primenjene evropske studije, Grupa 484 i TS, navodi se da je otvorena za saradnju i dijalog, ali ostaje pri stavu da je nezavisno praćenje ključna uloga civilnog društva.

Takođe smatramo da sve informacije korisne za ocenu napretka Srbije u procesu evrointegracija moraju biti dostupne, ne samo koaliciji prEUgovor ili Nacionalnom konventu o Evropskoj uniji, već svim organizacijama civilnog društva i celokupnoj javnosti

Inicijative

Unaprediti nacrt izmena Zakona o javnim agencijama

31. oktobra 2017.

Transparentnost Srbija ocenjuje da je Nacrt izmena i dopuna Zakona o javnim agencijama, o kome je Ministarstvo državne uprave otvorilo javnu raspravu (<https://goo.gl/wgtivw>), generalno pozitivan ali da je neophodno dodatno unaprediti pitanja sukoba interesa, imenovanja direktora i sprovođenja konkursa:

TS je Ministarstvu poslala predloge po kojima bi se u ovoj oblasti postavili makar oni standardi koji normativno važe u drugim propisima, kao što su Zakon o javnim preduzećima i Zakon o državnim službenicima.

Positivno je što se predloženim izmenama uvode obavezni konkursi pri zapošljavanju u ovom delu javnog sektora, koji trenutno ne postoje, iako za to nema opravdanih razloga. Međutim, okolnost da se ovaj zakon menja nije iskorišćena da se u njega ugrade i drugi mehanizmi za borbu protiv korupcije. Pored ostalog, TS je ukazala Ministarstvu i na Inicijativu Agencije za borbu protiv korupcije za uređivanje sukoba interesa kod zaposlenih u organima javne vlasti (<https://goo.gl/FAVuhw>), čije se preporuke, iako se to posebno ne navodi, odnose i na zaposlene u javnim agencijama.

TS je, pored ostalog, predložila da se iz nacрта briše dopuna koja je uređivala da, pored slučaja kada direktoru prestane mandat pre vremena, osnivač bez konkursa imenuje vršioca dužnosti i u slučaju da direktor nije imenovan na javnom konkursu. Smatramo da situacija u kojoj direktori nisu imenovani na konkursu ne treba da postoji. Sprovođenje Zakona je u potpunosti u rukama Vlade Srbije, koja može da spreči nastupanje situacije u kojoj konkurs ne bi bio organizovan.

Usvajanje predložene dopune omogućilo bi da se bez ikakvog ograničenja u nedogled održava v.d. stanje, tako što bi svakih šest meseci bio imenovan novi vršilac dužnosti, i to ne samo u situaciji kada je konkurs sproveden ali niko od kandidata nije zadovoljio uslove, već i onda kada ima dobrih kandidata ali Vlada ne želi da ih imenuje, kao i u situacijama kada nikakav konkurs nije ni raspisan.

Eventualni izuzetak od opštih pravila bi mogla da predstavlja situacija kada je konkurs okončan, ali direktor nije imenovan, a u međuvremenu Vlade postane „tehnička“ (pad Vlade, parlamentarni izbori), pa nema pravo da vrši imenovanja. Za takvu situaciju bi se mogla sačiniti posebna odredba.

U vezi sa uvođenjem konkursa za zapošljavanje u javnoj agenciji, TS je ocenila da je predloženi tekst prihvatljiv, ali s obzirom na to da se predviđa da se te odredbe primenjuju i za konkurs za izbor direktora, ove norme su daleko iza postignutog standarda kada je reč o Zakonu o javnim preduzećima iz 2016.

Smatramo da bi, pored oglasa u „Službenom glasniku Republike Srbije“ i još jednom dnevnom listu, trebalo predivdeti kao obavezu i oglašavanje na sajtu javne agencije i sajtu osnivača. Trebalo bi precizirati da se moraju objaviti i podaci o kriterijumima za rangiranje kandidata, propisati minimalne uslove konkursa u pogledu školske spreme, godina radnog iskustva i slično, kao i kriterijuma na osnovu kojih se kandidati mogu rangirati. Ove norme bi se mogle skrojiti po početnom uzoru na one iz Zakona o javnim preduzećima i pratećih podzakonskih akata, a trebalo bi ih i unaprediti ako za to postoji spremnost.

Trebalo bi i precizirati način utvrđivanja stručne osposobljenosti kandidata koji ispunjavaju uslove. Sada se predviđa da se stručna osposobljenost određuje „prema merilima određenim aktom o osnivanju javne agencije“. Smatramo da to nije ispravan pristup. Naime, posebni osnivački akti mogu i treba da donesu neka specifična merila za određenu javnu agenciju, a opšta merila bi trebalo postaviti tako da odgovaraju svakoj javnoj agenciji – npr. poznavanje oblasti rada javne agencije, predlog plana aktivnosti, znanje stranog jezika, dužina prethodnog radnog iskustva na rukovodećim položajima i drugo.

Neophodno je, smatra TS, i propisati da je osnivač u obavezi da imenuje prvorangiranog kandidata sa liste, kao što je propisano u Zakonu o javnim preduzećima iz 2016, a ne bilo kojeg koji ispunjava uslove.

Ceo predlog TS možete preuzeti sa našeg sajta: <https://goo.gl/BTEZsC>

Saopštenja

Ministarstvo finansija i Vlada ponovo krše Zakon o budžetskom sistemu

3. novembra 2017.

Transparentnost Srbija obaveštava javnost da su **ponovo probijeni rokovi iz Zakona o budžetskom sistemu**, što će dodatno umanjiti mogućnost da se najznačajniji zakon temeljno razmotri pre usvajanja. Vlada Srbije, **četvrti put za redom**, nije na vreme dostavila Skupštini predlog budžeta Republike Srbije za sledeću godinu.

Prema Zakonu o budžetskom sistemu, Vlada Srbije je dužna da **do 1. novembra** dostavi predlog zakona o budžetu Narodnoj skupštini. Skupština nakon toga ima rok do 15. decembra da usvoji budžet. Međutim, u praksi, usled probijanja rokova, umesto 45, narodni poslanici imaju na raspolaganju svega nekoliko dana da razmotre više hiljada stranica predloga budžeta i koriguju ga amandmanima. Građani i dalje nemaju mogućnost da utiču na budžet, pošto se o ovom aktu ne organizuje javna rasprava.

Posebno zabrinjava to što nema naznaka da su obavljene ni radnje koje prethode formulisanju predloga budžeta. Naime, na sajtu Ministarstva finansija i Vlade nisu objavljeni Fiskalna strategija, koju je Vlada trebalo da usvoji do 1. oktobra, niti nacrt zakona o budžetu koji je Ministarstvo trebalo da pripremi najkasnije do 15. oktobra.

Transparentnost Srbija upozorava da upravo zbog kršenja budžetskog kalendara, Srbija zauzima veoma lošu poziciju u okviru uglednog međunarodnog istraživanja **Indeks otvorenosti budžeta (Open budget index - OBI)**. U okviru poslednjeg rangiranja Srbija je imala 47 od mogućih 100 poena i zauzela je 47. mesto među 102 zemlje, a objavljivanje novih rezultata se očekuje u januaru 2018.

Komisija naložila uklanjanje štetnog uslova

30. oktobra 2017.

Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki delimično je poništila postupak javne nabavke usluga prevoza putnika u prigradskom saobraćaju na "potezu 500" u narednih deset godina, koji je raspisao Sekretarijat za javni prevoz Grada Beograda.

Ovom odlukom je poništen jedan od uslova za dobijanje posla čija je ukupna vrednost procenjena na čak 87 miliona evra (10.298.863.640 dinara). Komisija je ovu odluku donela na osnovu zahteva za zaštitu prava koji je podnela organizacija Transparentnost Srbija, u svojstvu građanskog nadzornika, a prihvaćeni su i zahtevi dve autoprevoznice firme.

Transparentnost Srbija izražava zadovoljstvo ovakvim ishodom, jer je sprečena šteta koja je mogla da nastupi zbog propisivanja diskriminatornog uslova, smanjenja konkurencije i posledično veće cene koja bi bila plaćena za usluge prevoza građana.

Naglašavamo da smo naručioca deset dana pre podnošenja zahteva za zaštitu prava upozorili da je postavio uslov koji nije u skladu sa predmetom nabavke - da prevozioci moraju da imaju u ovom trenutku 55 autobusa starosti do tri godine, a da im je istovremeno dopušteno da tokom trajanja ugovora koriste vozila stara do 13 godina. Međutim, Gradski sekretarijat nije iskoristio priliku da sam otkloni ovu očiglednu nelogičnost, pa je o konkursnoj dokumentaciji morala da se izjašnjava i Republička komisija.

Taj propust naručioca odložio je za najmanje dva meseca poboljšanje prevoza na ovim autobuskim linijama (503, 504, 511, 512, 521, 531, 532, 533, 534, 551, 552, 553, 91 i 92). Pored toga, nastala je i direktna šteta koja se ogleda u tome što će Grad Beograd morati da plati troškove postupka firmama koje su se žalile u iznosu od 676.000 dinara (TS kao građanski nadzornik nije plaćala taksu za zahtev, niti ima pravo na nagradu).

Pored našeg, Komisija za zaštitu prava je prihvatila i zahtev dva autobuska prevoznika. Oni su se žalili na kratke rokove, koji su takođe mogli da značajno utiču na smanjenje konkurencije. Komisija je ocenila da je rok od 52 dana „neprimeren vremenu potrebnom za priremu prihvatljive ponude“ (nabavka i priprema autobusa u skladu sa uslovima konkursa).

Celo rešenje, kao i prethodnu dokumentaciju u vezi sa ovom nabavkom, možete preuzeti [sa sajta TS](#). (dokumentacija postavljena pod naslovom "Građanski nadzor nad nabavkom usluge prigradskog prevoza u Beogradu – potez 500")

Република Србија
РЕПУБЛИЧКА КОМИСИЈА ЗА
ЗАШТИТУ ПРАВА У ПОСТУПЦИМА
ЈАВНИХ НАБАВКИ
Бр. 4-00-1149/2017
Датум, 29.09.2017. године
Београд

Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки (у даљем тексту: Републичка комисија), одлучујући о захтевима за заштиту права који су заинтересована лица «Arriva Litas» d.o.o. из Пожаревца, ул. Моше Пијаде ББ, чији је пуномоћник адвокат Вељко Смиљанић из Београда, ул. Ресавска бр. 23 и «Ćurđić» d.o.o. из Београда, ул. Унска бр. 1, чији је пуномоћник адвокат Александар Петровић из Београда, са адресом за пријем поште Дубљанска бр. 20, те «Транспарентност Србија» из Београда, ул. Палмотићева бр. 31/3 у својству именованог грађанског надзорника, поднели поводом отвореног поступка јавне набавке услуга – услуга јавног превоза путника на територији града Београда (потез 500), ЈН бр. 4/17, за који је позив за подношење понуда објављен дана 29.06.2017. године на Порталу јавних набавки, наручиоца Града Београда, Градске управе града Београда – Секретаријата за јавни превоз, ул. 27. марта бр. 43-45, у већу састављеном од чланице Републичке комисије Весне Станковић, као председнице већа те чланице Републичке комисије Светлане Ражић и члана Републичке комисије Бранимира Благојевића, као чланова већа, на основу чланова 139. и 146. Закона о јавним набавкама («Сл. гласник Републике Србије» бр. 124/2012, 14/2015, 68/2015; у даљем тексту: ЗЈН), на седници одржаној дана 29.09.2017. године, донела је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈАЈУ СЕ КАО ОСНОВАНИ захтеви за заштиту права који су поднети од стране од заинтересованих лица «Arriva Litas» d.o.o. из Пожаревца и «Ćurđić» d.o.o. из Београда, те «Транспарентност Србија» из Београда у својству именованог грађанског надзорника и **ДЕЛИМИЧНО ПОНИШТАВА** отворени поступак јавне набавке услуга – услуга јавног превоза путника на територији града Београда (потез 500), ЈН бр. 4/17, за који је позив за подношење понуда објављен дана 29.06.2017. године на Порталу јавних набавки, наручиоца Града Београда, Градске управе града Београда – Секретаријата за јавни превоз и то у фази израде конкурсне документације.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ наручилац Град Београд, Градска управа града Београда – Секретаријат за јавни превоз Република Србија да подносиоцима захтева «Arriva Litas» d.o.o. из Пожаревца и «Ćurđić» d.o.o. из Београда надокнади трошкове поступка заштите права у износу од по 338.200,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема овог решења.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Transport novca za Poštu

Slučaj nabavke usluge transporta novca i obezbeđenja transporta, koju sprovodi Javno preduzeće „Pošta Srbije“, nije sprovedena prema pravilima Zakona o javnim nabavkama, izuzećem po članu 7. Zakona. Napominjemo da iako se ne primenjuju pravila o javnim nabavkama, od naručilaca se zahteva da postupke sprovode u skladu sa osnovnim principima iz zakona (ekonomičnost i efikasnost, jednakost ponuđača, konkurencija, transparentost, ekološki standardi.) U dopisu nam je skrenuta pažnja na sprovedeni postupak i izbor najpovoljnije ponude, kao i veoma upitna postupanja naručioca i njegove komisije za nabavku. U materijalu koji nam je pristigao, uočili smo različita postupanja i nejasnoće prilikom vrednovanja prispelih ponuda, pa su na osnovu toga donošene različite i prilično čudne odluke. S obzirom na to da nedostaje deo dokumentacije, TS će najpre da pokuša da pribavi informacije i obrazloženja o razlozima za ovakva postupanja. Nakon analize, iznećemo predloge za dalja postupanja s obzirom na to da je postupak već okončan, a ugovor zaključen. Međutim, i dalje su ugroženi osnovni principi po kojima treba da funkcioniše sistem nabavki iz budžeta republike Srbije, naročito jednakost i konkurencija između ponuđača.

Vodovod

Na adresu Savetovališta stigla je prijava stanara zgrade u kojoj postoje problemi sa vodom, izazvani pucanjem jedne od "vertikala". Građani sumnjaju u nepravilnosti kod postupanja službi za koje tvrde da su nadležne. Kao ključni deo problema koji ih je zadesio ističu potpunu nejasnoću po pitanju nadležnosti, odgovornosti i utvrđenih pravila za postupanje, pa navode da su u nekoliko navrata pogrešno upućivani od strane službi koje su primale pozive i usmeravani na druge strane koje su ih potom vraćale nazad na početak traganja za nadležnima. Takođe, kao drugi deo problema ističu nemoć službi u situacijama gde moraju da pristupe cevima preko privatnih stanova. Kako je u prijavi istaknuto, zaključuju da je do problema došlo zbog nezakonitih postupaka privatnih vlasnika koji su dograđivanjem i drugim dodatnim građevinskim radovima onemogućili pristup cevima. Sa druge strane, nije bilo pravovremene reakcije nadležnih službi na ovakva dograđivanja pa građanin kao posledicu doživljava ovu i slične situacije gde nije moguće prići prostoru kako bi se rešio problem.

Mediji

Izostalo uzbunjivanje za visoku korupciju

CINS, Dino Jahić, Milica Stojanović, 2. novembar 2017.

Na sudovima u Srbiji su tokom prve dve godine primene Zakona o zaštiti uzbunjivača ukupno vođena 443 postupka iz ove oblasti, pokazuje statistika Vrhovnog kasacionog suda. Prema podacima za prvih šest meseci 2017. godine, broj slučajeva koji se odnose na uzbunjivače je u padu.

Zakon o zaštiti uzbunjivača usvojen je 25. novembra 2014. godine, kao rezultat rada radne grupe koju su činile osobe iz pravosuđa, državnih institucija, nevladinog sektora, ali i sami uzbunjivači. Primena zakona počinje u junu 2015. godine.

Od početka primene do kraja 2015. godine, sudovi su imali 71 slučaj koji se bavio uzbunjivačima, da bi taj broj tokom iduće godine porastao na 295. U prvih šest meseci 2017. godine, sudovi su postupali u tek 77 takvih predmeta.

Postupci uzbunjivača pred sudovima u Srbiji

	Osnovni sudovi	Viši sudovi		Ostali sudovi*	Ukupno
		Zaštita uzbunjivača	Privremene mere		
Jun-Decembar 2015	7	26	16	22	71
Januar-Decembar 2016	14	149	36	96	295
Januar-Jun 2017	2	25	9	41	77
Ukupno	23	200	61	159	443

*Kategorija Ostali sudovi obuhvata: apelacione, Upravni i Vrhovni kasacioni sud

Izvor: Vrhovni kasacioni sud

Zakon je osobama koje otkrivaju informacije o kršenju propisa i zloupotrebama omogućio sudsku zaštitu ako je prema njima preduzeta štetna radnja, poput otkaza ili drugačije vrste odmazde. Korupciju i kriminal mogu da prijave unutrašnjim uzbunjivanjem, u instituciji ili preduzeću u kome su zaposleni, odnosno, spoljnim uzbunjivanjem nekoj od nadležnih institucija.

U slučaju da su pretrpeli štetnu radnju, uzbunjivači se za zaštitu obraćaju višim sudovima. U odvojenom postupku mogu od suda da zatraže izricanje privremene mere - kojom se štetna radnja prekida dok traje postupak o zaštiti.

Takođe, uzbunjivači mogu da pokrenu i treći postupak, pred osnovnim sudovima, u kome bi tužbom tražili ocenu zakonitosti akta kojim su, na primer, dobili otkaz ili im je promenjeno radno mesto nakon što su prijavili korupciju.

U periodu od juna 2015. do jula 2017. godine, viši sudovi su u radu imali 261, a osnovni 23 slučaja koji su se odnosili na zaštitu uzbunjivača. Većina ostalih slučajeva vođena je pred apelacionim sudovima, po žalbama na odluke viših i osnovnih sudova.

Snežana Andrejević, sudija Vrhovnog kasacionog suda i član radne grupe koja je radila na pisanju Zakona, kaže da ovakva statistika nije iznenađujuća i da će broj slučajeva verovatno polako rasti, s obzirom na to da su potencijalni uzbunjivači još oprezni: „Ljudi čekaju da vide kako će da prođu drugi uzbunjivači.”

Andrejević kaže da bi za relativno visok broj sudskih predmeta u 2016. godini objašnjenje moglo da bude to što kad se donese neki novi zakon, postoji jedan broj osoba koje preko njega pokušavaju da reše svoje slučajeve, koji su već u toku.

Dodaje da postoji problem i sa mentalitetom jer ljudi u Srbiji nisu navikli da se za pomoć obraćaju institucijama, već tabloidima, pa misle da je dovoljno da se pojave u novinama i da su na taj način zaštićeni. Istovremeno, to otvara i pitanje obelodanjanja tajnih podataka.

Zapaljen automobil uzbunjivača

U noći između 10. i 11. oktobra u Novom Sadu je [zapaljen automobil uzbunjivača Zorana Pandurova](#). Pandurov je sudsku zaštitu tražio kao povezano lice sa uzbunjivačem **Marijom Beretkom**, navodeći da doživljava odmazdu jer joj je pomagao u razotkrivanju korupcije, zbog čega je bio prebačen na novo radno mesto.

CINS je već pisao o [slučaju Marije Beretke](#) koja je početkom 2015. godine suočila poslodavce sa nepravilnostima koje je otkrila radeći kao nadzornik u oblasti komunalne inspekcije, u Gradskoj upravi za inspeksijske poslove Novog Sada, nakon čega je doživela brojne probleme. Posle gotovo dve godine i tri sudska procesa, Apelacioni sud u Novom Sadu je u maju 2017. godine potvrdio presudu Višeg suda u njenu korist, navodeći da su joj promenili radno mesto bez validnog razloga, pa je „zbog pretrpljenih duševnih bolova usled povrede časti i ugleda” dobila odštetu od 100.000 dinara.

U julu 2017. godine, Apelacioni sud je potvrdio i raniju presudu Višeg suda po kojoj je Gradska uprava za inspeksijske poslove učinila štetnu radnju prema Pandurovu. Vraćen je na ranije radno mesto, a pripala mu je naknada od 180.000 dinara zbog povrede časti i ugleda, te zbog pretrpljenog straha.

Pandurov je za CINS izjavio kako je policiji rekao da je uzbunjivač i da misli da je upravo to razlog paljenja automobila, pošto u proteklih 20 godina nije imao nijednu drugu neprijatnost.

Na važnost preciznijeg definisanja situacija u kojima Zakon o zaštiti uzbunjivača „dolazi u dodir sa drugim zakonima“, pre svega kad je reč o Zakonu o tajnosti podataka, upozoravaju i iz organizacije *Transparentnost Srbija*, pošto se postavlja pitanje da li će osoba koja u javnost iznese podatak o nekoj nezakonitoj radnji uživati zaštitu ako je taj podatak označen nekim stepenom tajnosti.

Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti, kaže da manje sudskih postupaka za uzbunjivače u 2017. godini može da znači da oni sada uspevaju da efikasnije zaštite svoja prava unutar firme ili organa gde je došlo do problema, ili da su oni koji sprovode odmazdu prema uzbunjivačima sada oprezniji pa to čine na manje vidljiv i dokaziv način.

Ipak, Nenadić navodi da je treći razlog najverovatniji: „Nije došlo do značajnog povećanja broja slučajeva uzbunjivanja, pa samim tim ni do značajnog povećanja slučajeva u kojima bi neko prema uzbunjivačima preduzimao štetne radnje, i posledično, ni potrebe da uzbunjivači traže zaštitu pred sudom. (...) Ovo može da bude posredan pokazatelj da se Zakon nedovoljno koristi za ono što bi trebalo da mu bude osnovna svrha – prijavljivanje nezakonitih i štetnih radnji.“

Prema njegovim rečima, Zakon se pokazao kao relativno uspešan jer je obezbedio sudsku zaštitu u nekoliko desetina slučajeva uzbunjivača, ali nije doneo značajan napredak u prijavljivanju i efikasnijem rešavanju nezakonitih i štetnih radnji: „Zaštita uzbunjivača nije sama sebi cilj, ona je sredstvo da se otkriju problemi o kojima uzbunjivači imaju saznanja.“

Sudija Andrejević kaže da činjenica da do sada nije bilo uzbunjivanja koje bi se odnosilo na velika i dramatična kršenja nekih prava, poput ekoloških katastrofa, pokazuje „da su ljudi oprezniji, da nemaju poverenja još u sudsku zaštitu uzbunjivača jer o njoj nedovoljno znaju.“ Stoga bi fokus trebalo da bude na obučavanju onih koji rade u institucijama, kojima se drugi obraćaju kroz unutrašnje uzbunjivanje, ali koji i sami mogu da postanu uzbunjivači.

